

Ympäristölautakunnan selvitys arviointikertomuksesta 2013

VD/6116/00.03.00.00/2013

J-VN/RNO

Tarkastuslautakunta laatii vuosittain kaupunginvaltuustolle tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä luovutettavan arviointikertomuksen, jossa arvioidaan ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Kaupungin arviointikertomus valtuustokaudelta 2013 merkittiin tiedoksi kaupunginvaltuustossa 26.5.2014. Kaupunginhallitus päätti 9.6.2014 lähettää valtuuston päätöksen toimialoille toimenpiteitä varten siten, että lautakuntien tulee antaa selvityksensä kaupunginhallitukselle niitä koskevista arviointikertomuksen kohdista 30.9.2014 mennessä.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala on valmistellut kokonaislausunnon kaupunkitasoisessa arviointikertomuksessa toimialaa koskevista kohdista. Toimialan lautakunnat antavat osaltaan selvityksensä toimialan kokonaislausunnon pohjalta.

1. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) tulokset

Arviointikertomus:

Kaupunginvaltuuston hyväksymän talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman (TVO) tulokset näkyivät kaupungin tilinpäätöksessä vuoden 2013 päättyessä. Käyttötalouden menojen kasvu painettiin edeltäneitä vuosia alemmalle tasolle ja se oli vain 2,2 prosenttia. Investoinneissa käytettiin tarpeellisuusharkintaa ja hajautettiin investointeja ajallisesti. Samanaikaisesti tulot ylittivät ennusteen. Vuosi 2013 oli Vantaan talouteen liittyvien riskien hallinnan kannalta myönteinen.

Toimiala:

Toimialalla on tehty määrätietoista työtä TVO- ohjelman toteuttamiseksi ja myös onnistuttu siinä. Vuoden 2013 tilinpäätös osoittaa, että toimialan tulot ylittivät budjetoidun ja menot alittivat budjetoidun. Merkittävimmät tulonlisäykset muodostuivat maanmyynnistä, kunnallistekniikan sopimustuloista, maanläjityksestä, rakennusvalvonnasta ja pysäköinninvalvonnasta. Menojen säästöjä saavutettiin kaikkien toimialan kolmen lautakunnan toimialueilla. Merkittävä osa menojen säästöistä syntyi henkilöstömenoissa, joissa vakanssien täyttämättä jättäminen tai täyttöprosessi viivästyttäminen synnytti säästöjä. Myös eräissä teknisissä tehtävissä oli saatavuusongelmia. Henkilöstömenojen säästöillä on toki kääntöpuolensa; tuotannossa on osin hyvin niukat resurssit ja hyvän palvelutason ylläpito on erittäin haasteellista, kun mm. ylläpidettävien katujen ja viheralueiden määrä kasvaa vuosittain.

2. Viestintä erilaisista osallistumisen ja vuorovaikuttamisen kanavista

Arviointikertomus:

Kuntalaisille tulee saada viestitetyksi, että kaupunki tarjoaa monipuolisesti erilaisia osallistumisen ja vuorovaikuttamisen kanavia asukkailleen. Tällaisia ovat esimerkiksi kunnan internet -sivut, vantaa-kanava.fi, tiedotus- ja keskustelutilaisuudet, aloitelaatikot, mahdollinen palautepuhelin ja kyselyihin vastaaminen. Vantaa näkyy myös Facebookissa ja Twitterissä. Vaikuttamista on myös virallisten palautteiden kuten oikaisuvaatimusten käyttäminen. Kaikkien toimialojen tulee varmistua, että asiakas-palautejärjestelmät ovat käytössä ja palaute otetaan kehittämisen välineeksi. Myös palvelumuotoilun keinoin voidaan palvelut luoda paremmin asiakkaan tarpeita vastaaviksi. Samoin tieto eri palvelu-muotojen mahdollisuudesta tulee esitellä kuntalaisille.

Toimiala:

Toimiala on tiedottanut aktiivisesti toiminnoistaan eri kohderyhmille suunnattujen tiedotteiden, verkkosivujen ja asukaskokousten välityksellä sekä osallistumalla eri tapahtumiin. Tiedottamista tehdään tiiviissä yhteistyössä asianomaisen asiantuntijan kanssa, jonka yhteystiedot on ilmoitettu asukkaille suunnatussa viestinnässä yhteydenottoja varten. Toimialalla on myös viisi erillistä asiakaspalvelupistettä.

Toimiala on sen vaikuttavuuden vuoksi koettu kiinnostavaksi asukkaiden keskuudessa. Kaupungin verkkosivujen kautta saadusta palautteesta noin kaksi kolmasosaa koskee maankäyttöä. Asukkaat ottavat usein yhteyttä suoraan asiantuntijoihin sekä puhelimitse että sähköpostitse kysyäksään lisätietoja eri toiminnoista. Myös asukastilaisuudet ovat olleet suosittuja. Vuorovaikutteisuutta ja osallistumismahdollisuuksia on pyritty lisäämään entisestään muun muassa hyödyntämällä sosiaalista mediaa ja kehittämällä karttapalveluita.

3. Joukkoliikenteen palvelut ja kustannukset

Arviointikertomus:

Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymä HSL järjestää tällä hetkellä seitsemän Helsingin seudun kunnan joukkoliikenteen suunnittelu- ja tilaajatehtävät. Kuntayhtymä tekee tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa, jotta kuntien ja niiden eri alueiden joukkoliikennetarpeet tulisivat huomioiduksi liikennesuunnittelussa. Kunnat määrittävät oman alueensa joukkoliikennelinjastosuunnitelmien taloudelliset lähtökohdat. Isoja joukkoliikenteeseen vaikuttavia muutoksia HSL-alueella lähivuosina ovat Kehäradan ja Länsimetron valmistuminen, jolloin etenkin Espoon ja Vantaan joukkoliikennelinjastot uudistuvat.

Toimiala:

Vantaan kaupungin valtuustokauden 2013 – 2016 strategian tärkein lähtökohta on talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma TVO. Tämä edellyttää kaupungilta tiukkaa menokuria, palvelurakenteiden uudistamista ja aktiivista tulopohjan kehittämistä. Vastaavat tavoitteet koskevat osaltaan koko kaupunkikonsernia ja kuntayhtymiä kuten HSL. Kaupunginvaltuuston asettaman sitovan tavoitteen mukaan joukkoliikenteen subventioaste saa olla korkeintaan 50 %.

HSL:n itselleen asettamat strategiset tavoitteet ja visio 2025 vastaavat keskeisiltä osiltaan Vantaan maankäytön ja liikenteen tavoitteita. HSL:n strategian mukaan tehostetaan joukkoliikenteen kustannustehokkuutta ja vahvistetaan koko liikennejärjestelmän rahoituspohjan kestävyyttä. Vantaan kaupungin talous edellyttää, että kyseiset tavoitteet ovat keskeisessä roolissa HSL:n toiminnassa koskien erityisesti tehokasta joukkoliikenteen hoitoa alkaen linjastosuunnittelusta ja päättyen autokiertoon.

Kaupungin taloudelliset realiteetit eivät mahdollista joukkoliikenteen palvelutason oleellista parantamista, mutta maltilliset ja kustannustehokkaat toimenpiteet, joilla parannetaan mm. yhteysväleissä ja tarjonnassa ilmenneiden puutteita ja palvelutasoa ovat mahdollisia Vantaan edustajien kanssa yhteisesti sovittavissa kohteissa.

4. Kohtuuhintaisen asumisen turvaaminen

Arviointikertomus:

Kohtuuhintaisen asumisen turvaaminen on jatkossakin tärkeää. Vantaan kaupunkikonsernissa tätä tehtävää hoitaa VAV Asunnot Oy. Köyhyys ja pienituloisuus ovat lisääntyneet. Vapaiden markkinoiden vuokrataso on hyvin monille käytännössä tavoittamattomissa.

Valtion korkotuki on kallista lainaa alhaisten korkojen vallitessa. Kaupungin tulisi pyrkiä vaikuttamaan siihen, että järjestelmää valtakunnan tasolla järkeistettäisiin ja yksinkertaistettaisiin.

Toimiala:

Vantaan kaupunki on viime vuosien aikana pyrkinyt useissa eri yhteyksissä vaikuttamaan siihen, että valtion korkotukijärjestelmän kokonaisuudistus toteutetaan. Viimeksi kaupunki on 28.2.2014 antanut ympäristöministeriölle lausunnon asumisen tukijärjestelmän toimivuudesta.

Lausunnossa todetaan mm., että:

”Tuotantotukijärjestelmää on kehitettävä niin kannustavaksi, että toimijat sitoutuvat siihen. Esimerkiksi tuen määrän ja rajoitusaikojen suhdetta tulee harkita. Valtion tulisi tukea kuntaomisteisten vuokratuotantoyhtiöiden toimintaa vahvemmin erilaisilla tuotantotukimuodoilla, mikäli yksityiset toimijat eivät jatkossakaan kiinnostu ARA-vuokra-asuntojen tuottamisesta.”

Lisäksi lausunnossa on todettu, että:

"Vuokra- ja asumisoikeusasuntojen lisäksi myös erilaisten osaomistusmallien kehittäminen edesauttaisi ihmisten etenemistä asumisuralla ja tämä osaltaan vapauttaisi ARA-vuokra-asuntoja niitä eniten tarvitseville."

" Valtakunnan tasolla on hyväksyttävä, että tukijärjestelmän on kohdennuttava niille alueille, joissa kohtuuhintaisten asuntojen tarve on suurinta ja asumiskustannukset ovat korkeimpia."

Kaupunginhallitus on 11.8.2014 antanut lausunnon hallituksen esityksestä eduskunnalle vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä (20 vuotta) korkotuesta. Lausunnossa todetaan, että ehdotettu lyhyen korkotuen malli luo kannatettavan lisän pitkäaikaisen korkotukilainoituksen rinnalle. Kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen kysynnän ja tarjonnan välillä on epätasapaino, jonka ratkaisemiseen tarvitaan uusia ratkaisuja myös rahoituksen osalta.

Edellä mainittuja perusteluja kaupunki on tuonut esille myös eri foorumeilla valtion edustajien (erityisesti ympäristöministeriö ja asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA), asuntojen rakennuttajien ja kuntien asuntovirkamiesten kanssa.

5. Maapolitiikan käytännön toteuttaminen

Arviointikertomus:

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla on keskeinen rooli kaupungin maapolitiikan käytännön toteuttamisessa. Vuonna 2013 käyttöön otetuilla uusilla maapoliittisilla linjauksilla pyritään vahvistamaan kaupungin mahdollisuuksia rakentamisen ja tonttimarkkinoiden hallintaan. Vantaan ennustettu väestön kasvuvauhti edellyttääkin tehokasta maankäyttö- ja kaavoituspolitiikkaa, jotta kaupungin infrastruktuuri pystyy vastaamaan jatkossa kasvavan väestön tarpeisiin.

Toimiala:

Kaupunki on strategiallaan kaupunkirakenteen eheytymisestä sekä maapoliittisilla linjauksillaan varmistanut sen, että kaupunki voi kasvaa tulevaisuudessa kaavoittamalla ensisijaisesti omaa maataan sekä ottamalla käyttöön täydennysrakentamisen potentiaalin mm. keskustoissa.

Linjaukset ohjaavat myös kaavoitusohjelmaa, jonka linkittämistä toteutukseen kehitetään edelleen.

6. Vantaan kaavoitusprosessin tehostaminen

Arviointikertomus:

Vantaan kaavoitusprosessi viedään läpi tiiviissä yhteistyössä kaikkien kumppanien kanssa, mikä nopeuttaa kaavan toteuttamista. Vaikka kaavoitusprosessi on Vantaalla pääosin sujuva, vaikuttaa kaavan etenemiseen monta tahoa (muun muassa maanomistajat, rakennuttajat ja asukkaat) minkä vuoksi prosessi on haastava. Kaupunkisuunnittelun tavoitteena on edelleen parantaa kaavaprosessia ja sen tehokkuutta. Vantaan kaupunginvaltuuston vuonna 2012 hyväksymät maapoliittiset linjaukset ja niiden tavoitteet ohjaavat voimakkaasti kaupunkisuunnittelun työtä. Esimerkiksi kaupungin omistaman maan kaavoittaminen on linjausten mukaisesti etusijalla. Linjaukset korostavat myös kaavoitusten taloudellisten vaikutusten arviointia, ja kaupunkisuunnittelu pyrkii jatkossa ottamaan käyttöön kaavataloudellisia tarkasteluja yhteistyössä kaavojen toteuttajatahojen kanssa.

Toimiala:

Maapoliittisten linjausten mukaisesti kaupunki kaavoittaa ensisijaisesti omaa maataan. Alueiden tasapuolisen kehittymisen sekä infrastruktuurin tehokkaan käytön vuoksi myös yksityisen omistuksen kaavoittaminen on jossain tapauksissa järkevää. Tällöin noudatetaan MRL:n 91a§:n ja maapoliittisten linjausten mukaisia menettelytapoja ns. kunnallistekniikan sopimusten solmimisessa.

Kaupunkisuunnittelu kehittää sekä kumppanuuskaavoitusta että oman maan kaavoittamista tulevaisuuden tarpeita varten. Ohjelmoinnin ja yhteistyön avulla pyritään vahvistamaan suunnittelun ja toteutuksen sujuvuutta. Kaavatalouden arviointia vahvistetaan edelleen.

7. Asuinalueiden viihtyisyys ja sen kehittyminen

Arviointikertomus:

Katutekniikan, kadunpidon ja mittausosaston yksiköiden tekemä työ luo ulkoisia puitteita asuinalueiden viihtyisyydelle ja kehitykselle. Jatkossa tiukka taloustilanne sekä TVO:n vaatimukset vaikuttavat merkittävästi etenkin katutekniikan ja kadunpidon toimintaan. Liikennealueinvestoinnit on sidottu

suurilta osin uudiskohteisiin, joten vanhojen katualueiden perusrakennuksia joudutaan sekä priorisoimaan voimakkaasti että siirtämään tulevaisuuteen. Samalla ylläpidettävien ja hoidettavien alueiden määrä tulee kasvamaan. Kadunpidon määrärahat eivät kasva hoidettavien alueiden määrän suhteessa, joten palvelutaso tulee heikkenemään varsinkin alemman kunnossapitoluokan kaduilla. Vanhojen katualueiden korjausvelka tulee kokonaisuudessaan kasvamaan.

Toimiala:

Kuntatekniikan tulosalueen katutekniikan, kadunpidon ja mittausosaston yksiköiden työssä panostetaan lähivuodet seuraavassa esitettyihin painopistealueisiin.

Katujen ylläpidossa keskitytään pääkatuihin ja joukkoliikennekatuihin. Liikenneväylien uudelleenpäällystyksellä pystytään eräitä hankkeita lykkäämään. Kuitenkaan rakenteelliseen kunnossapitoon ei riitä määrärahoja. Kaupungin siltaomaisuuden ylläpitoon varataan lähivuosina määrärahoja investointibudjetista. Kaupunkirakenteen tiivistyminen ja uudisrakentaminen lisää liikennettä. Väistämätön lisäliikenne yhdistettynä vanhojen asemakaava-alueiden katuverkon puutteisiin (heikko kunto, puuttuvat jalkakäytävät ja rakentamattomat pääkatuyhteydet) lisää liikenteen haittavaikutuksia mahdollisesti heikentäen liikenneturvallisuutta eräillä alueilla. Kaupungin maaomaisuutta kasvatetaan panostamalla mittausosastolla katualueiden lohkomisiin.

8. Toimivat joukkoliikenteen palvelut, uudistuminen ja kustannukset

Arviointikertomus:

Toimiva joukkoliikenne ja mahdollisimman tasapuolinen palveluiden saavutettavuus joukkoliikenteellä Vantaan eri alueilla ovat tärkeitä Vantaan kaupunkistrategian edistämistekijöitä. Vantaan joukkoliikenne uudistuu merkittävästi vuonna 2015 Kehäradan liikennöinnin aloittamisen myötä. Kehärata luo junayhteyden lentoasemalle ja Kehäradan junat tulevat toimimaan monilla Vantaan alueilla joukkoliikenteen pääyhteytenä. Kehäradan liikenteen käynnistyessä suoria bussilinjoja korvataan Kehäradan liityntälinjoilla. Myös joukkoliikenteen tariffijärjestelmää ollaan uudistamassa ja joukkoliikenteeseen liittyvät uudistukset tulevat nostamaan Vantaan joukkoliikenteen kustannuksia vuodesta 2015 lähtien.

Toimiala:

Joukkoliikenteen kustannukset kasvavat lähivuosina merkittävästi Kehäradan ja Länsimetron liikennöinnin alkamisen vuoksi. Vyöhykelippujärjestelmä toisaalta vähentää Vantaan saamia lipputulota. Joukkoliikenteen kustannusnousun hallintaan kiinnitetään lähivuosina erityisesti huomiota mm. kiinnittämällä tähän työhön riittävästi henkilöresursseja ja -osaamista.

HSL:n alustavan toiminta- ja taloussuunnitelman 2015 - 2017 mukaan Vantaan kuntaosuus tulee kasvamaan vuoden 2014 talousarvion mukaisesta n. 43 milj. eurosta n. 51,4 milj. euroon vuoteen 2016 mennessä. Samanaikaisesti Vantaa on oikeutettu laskuttamaan HSL:ltä infrakorvauksina mm. asemakiinteistöjen pääoma-, ylläpito- ja hallintokuluja yhteensä n. 6,9 milj. eurolla vuonna 2015 ja 12,4 milj. eurolla vuodesta 2016 eteenpäin. Uusien ja saneerattavien asemien ylläpitokulujen kasvu korottaa Tilakeskuksen ja Kuntatekniikan keskuksen käyttötalousbudjetteja ja korotus katetaan em. infrakorvauksilla.

HSL:n tilinpäätöksen mukaan Vantaalle on kertynyt aikaisemmilta vuosilta kumulatiivista ylijäämäkertymää yhteensä n. 9,3 milj.euroa vuoden 2013 lopussa. Tällä ylijäämäkertymällä on mahdollista tasoittaa lähivuosien kuntaosuuden kasvua.

9. Tilatehokkuuden nosto

Arviointikertomus:

Tarkastuslautakunta pitää tilatehokkuuden nostoa hyvänä säästötoimenpiteenä, missä se on tarkoituksenmukaista. Toimenpiteitä tulee tehostaa ja tietopohjaa parantaa. Tunnuslukujen tulee täsmätä ja niiden käytön tulisi olla yhdenmukaista

Toimiala:

Tilakeskus on aktiivisesti yhdessä muiden toimialojen kanssa järjestellyt toimitiloja uudelleen siten, että useista tiloista ja rakennuksista luopuminen on ollut mahdollista. Joitakin vuokrasopimuksia on

irtisanottu ja tarpeettomia rakennuksia myyty tai purettu. Toimistotilajärjestelyjen yhteydessä työpisteitä on lisätty, mikä on lisännyt tilatehokkuutta. Kouluverkkotarkastelun tuloksena koulujen määrä vähenee ja koulukohtainen tilatehokkuus paranee. Sosiaali- ja terveydenhuollon tiloja on järjestelty uudelleen ja mm. Leijan pitkään tyhjillään olleet tilat saadaan hyötykäyttöön. Suurimpana purkukohteena on ollut niin ikään pitkään tyhjillään ollut Myyrmäen vanha terveysasema.

Tilankäytön tehokkuutta on mitattu yhteismitallisesti muiden kuntien kanssa KTI:n toimesta. Kuntien kiinteistöjen tunnusluvut ja niiden vertailussa ovat mukana eri kaupunkien toimistotiloja, kouluja ja päiväkoteja, joten tunnuslukujen käyttöä voidaan pitää yhdenmukaisena.

Koko toimialalla tilankäyttöä tehostetaan mm. siirtämällä useampia henkilöitä samaan huoneeseen avokonttorimallisesti sekä tehostamalla yhteisten ja neuvottelutilojen käyttöä.

Ympäristölautakunta 17.9.2014 § 7

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Ympäristölautakunta päättää osaltaan antaa kaupunginhallitukselle esittelyosan mukainen selvitys arviointikertomuksesta 2013. Arviointikertomus vuodelta 2013 on talletettu luottamusmiesextraan diaariin diaarinumerolla VD/6116/2013.

Päätös:

Ympäristölautakunta päätti osaltaan antaa kaupunginhallitukselle esittelyosan mukaisen selvityksen arviointikertomuksesta 2013.

Täytäntöönpano: Ote/tarkastustoimi Kirsi Vaten

Muutoksenhakuohje: 10.1

Lisätiedot:

kehittämisisinööri Reijo Korhonen, 040-5860918 etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi, Talous- ja hallintojohtaja Ralf Nordström, puh. 8392 2336, etunimi.sukunimi(at)vantaa.fi